

Asia: Pohjan Voima - Moskuankankaan Tuulipuisto Oy:n ja Metsähallituksen Moskuankankaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (POPELY/137/2023)

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Pohjan Voiman Moskuankankaan Tuulipuisto Oy suunnittelee 28 voimalan tuulivoimahanketta Pyhäjärvelle, rajautuen Haapajärven ja Pihtiputaan kuntarajoihin. Hankkeen pinta-ala on 4 062 ha ja voimaloiden enimmäiskorkeus on 300 m. Sähkönsiirron osalta tarkastellaan 400 kV ilmajohtoin toteutettavia vaihtoehtoja.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankealueen ympäristöstä rajattiin kaksi linnustollisesti arvokasta aluetta. Selostuksessa hankkeen vaikutukset alueen metsäkanalintuihin arvioidaan kohtalaisen kielteisiksi, sillä hanke saattaa vähentää metsäkanalintujen tiheyttä törmäyskuolleisuuden ja häiriövaikutusten myötä. Selostuksessa kerrotaan, että tarkastuskäynneillä ei tehty metsästä soidinhavaintoja, että teerikanta on vahva ja alueella tehtiin pyyhävaintoja yhdeksässä paikassa ja riekkohavaintoja kolmessa paikassa.

Luke huomauttaa, että metson tapauksessa vaikutuksia syntyessä, ne saattavat olla pitkäaikaisia. Saksassa, Ruotsissa ja Itävallassa tehdyssä tutkimuksessa ei ollut mitään viitteitä siitä, että metsot tottuisivat tuulivoimaan edes 8 vuoden aikana (Coppes et al. 2020). Täten tuulivoimaloiden vaikutus metsäkanalintuihin ei välttämättä ulotu vain rakentamisen ajalle ja alueelle.

Selostuksessa vaikutukset eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin arvioidaan IMPERIA-mallin mukaan vähäisen kielteiseksi. Vähäisiä kielteisiä vaikutuksia voi kohdistua ekologisiin yhteyksiin Moskuankankaan hankealueen ja suunnitellun sähkönsiirtoreitin sijainnin vuoksi, jotka voivat osittain lisätä häiriötä yhteyksien lähialueella. Haitallisia vaikutuksia voidaan vähentää ajoittamalla rakentaminen eläinten lisääntymisajan (kevään ja alkukesän) ulkopuolelle.

Selostuksessa vaikutukset kohteille Syväjärvenlehto (SAC, FI0900044), Iso Karsikkoneva (SAC, FI1002003), Suurisuo-Sepänsuo-Paanasenvea-Teerineva (FI0900058, SAC/SPA) ja Tervaneva-Sivakkaneva-Pitkäkangas (SAC, FI1002001) arvioidaan vähäisen kielteiseksi. Syväjärvenlehdon suojeluperusteisiin (luontotyytit) ei aiheudu vaikutuksia hankkeesta, mutta rakentamisen ja toiminnan aikaiset vaikutukset ovat mahdollisia varpuspöllöön ja metsoon, ja vaikutuksen voimakkuus todetaan suureksi. Lajit eivät ole alueen virallisia suojeluperusteita, mutta lajit on ehdotettu lisättäväksi suojeluperusteisiin kohteen NATA-raportissa.

Mikäli lähin voimala poistetaan tai siirretään, arvioidaan vaikutukset Syväjärvenlehdon varpuspölyllään ja metsoon jäävän vähäisen kielteisiksi. Luke näkee tärkeäksi tarkastella voimaloiden määrää ja sijaintia hankkeen vaikutusten lieventämiseksi.

Vaikutustenarvioinnissa metsäpeuran osalta arvioidaan, että hankkeella (sen molemmilla vaihtoehdoilla) on kohtalaisia kielteisiä yhteisvaikutuksia metsäpeuraan, mikäli kaikki maakunnan hankkeet toteutuvat. Vaikutukset muun eläimistön kannalta nähdään vähäisinä ja luontodirektiivin IV a lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin ei nähdä olevan vaikutuksia, mutta rakentaminen ja toiminta nähdään kuitenkin tekijöinä, jotka voivat aiheuttaa häiriötä eläimistölle. Luke huomauttaa, että yhteisvaikutuksia arvioidessa on tärkeää huomioida myös se, että metsäpeurakantaa rajoittaa moni tekijä. Elinympäristövaatimukset ovat korkeat, tilankäyttö laajaa ja Suomessa on lajille sopivia lisääntymiselinympäristöjä vähän. Lähes kaikki laadukkaat suoerämaat on jo asutettu, joten levinneisyyskin on melko suppea ja ydinalueillakin kanta on harva verrattuna esim. hirveen samoilla alueilla. Kaikki nykyiset suoerämaalaikut ovat tärkeitä sijaitsivatpa ne keskellä tai reunalla lajin levinneisyyttä.

Selostuksessa haitallisia vaikutuksia ehdotetaan lievitettävän rakentamisen ajoittamisella lisääntymisajan ulkopuolelle. Luke näkee tämän keinon riittämättömänä. Mikäli laadukkaita suoeräkaita menetetään, niitä ei voida kompensoida. Nykyinen peurakannan kasvu ja elinkyky on siis enimmäkseen Suomenselän kannan varassa. Tämä korostaa kaikkien metsäpeuralle tärkeiden Natura-alueiden merkitystä ja niitä ympäröivien soveltuvien alueiden merkitystä metsäpeuran kannalta.

Luke näkee, että metsäpeuralle tärkeiden suo- ja metsävaltaisten Natura2000 -alueiden ja tuulivoiman väliin tulisi jättää n. 5 km suojavyöhyke (ks. Skarin ym. 2018, Tolvanen ym. 2023). Suo- ja metsävaltaisten Natura2000 alueiden sisälle tai läheisyyteen on vältettävä rakentamista teitä, sähkölinjoja tai muita infraa, koska ne heikentävät ko. alueen luontoarvoja erityisesti metsäpeuran näkökulmasta. Mitä enemmän alueella tai sen välittömässä läheisyydessä (5 km) säteellä on erilaisia lineaari- tai muita rakenteita, sitä enemmän luonnontilainen alue ja sen laatu metsäpeuran elinympäristönä heikkenee (esim. Wittmer ym. 2007, Whittington ym. 2011 ja anon. raportti 2022).

Hankealueen ympäristössä on useita eri vaiheissa olevia tuulivoimahankkeita, joista moni rajautuu toisiinsa ja muodostaa laajoja tuulivoima-alueita (YVA-selostuksen s. 73, Kuva 28. Läheisten tuulivoimahankkeiden sijainnit. Hankkeiden suunnitteluvaihetta on kuvattu kartassa eri väreillä.) Luke näkee, että hankkeen yhteisvaikutuksia tässä tarkastellun lajiston ja Natura-alueiden osalta ei ole riittävästi arvioitu. Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten metsäpeura ja suurpedot.

On syytä huomioida myös se, että mikäli elinympäristö muuttuu lajille käyttökelvottomaksi tai se sitä välttää ja yksilöt siirtyvät muualle, lajin sisäinen kilpailu kiristyy. Alueen ulkopuolella voi näkyä lyhytaikainen immigraatiosta johtuva positiivinen vaikutus, mutta elinympäristön tuhoutuminen on populaatiotasolla vaikutukseltaan suoraan verrattavissa kantokyvyn pienenemiseen. Yhteisvaikutusten osalta on tärkeää huomioida, että tämä vaikutus voi kertautua laajalle alueelle rakentuvien useiden voimala-alueiden myötä.

Luke huomauttaa, että jos elinympäristöjen laatu ja ympäristön kantokyky heikkenee, voi tuulivoimalla olla kauaskantoisempia vaikutuksia kuin mitä selostuksessa on arvioitu, erityisesti mikäli näillä muutoksilla on vaikutuksia lajien lisääntymiseen.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hankealueen ympäristössä olevaan Karsikkonevan-Natura-alueeseen metsäpeura on tulossa suojeluperusteeksi tulevassa päivityksessä. Metsäpeuralle tärkeiden suo- ja metsävaltaisten Natura2000 -alueiden ja tuulivoiman väliin tulisi jättää n. 5 km suojavyöhyke. Suo- ja metsävaltaisten Natura2000 alueiden sisälle tai läheisyyteen on vältettävä rakentamista teitä, sähkölinjoja tai muita infraa, koska ne heikentävät alueen luontoarvoja erityisesti metsäpeuran näkökulmasta. Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. Vaikutusten mitta saattaa poiketa tästä selostuksessa annetuista arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Luke huomauttaa myös, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Hankkeen ympäristössä on useita eri vaiheissa olevia tuulivoimahankkeita. Hankkeen jatkosuunnittelussa tulee kiinnittää huomiota hankkeen yhteisvaikutuksiin muiden uusiutuvan energian hankkeiden kanssa.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 09.12.2024 klo 22:43:34.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Liitteet:

Tiedoksi: